

Lausunto

28.05.2024

Asia: VN/25113/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää valtioneuvoston kansliaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista, jonka nojalla voitaisiin rajoittaa enintään 12 kuukauden määräajaksi valtioneuvoston jäsenen oikeutta siirtyä toimikautensa päätyttyä uuteen tehtävään tai toimeen. Esityksen tavoitteena on suojata yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön torjumalla mahdollisten eturistiriitatilanteiden syntymisestä aiheutuvaa luottamusvajeen uhkaa valtioneuvoston jäsenen siirtyessä toimikautensa jälkeen julkishallinnon ulkopuolisiin tehtäviin.

EK pitää asiasta säätämistä perusteltuna ja katsoo luonnoksen luovan hyvät edellytykset jatkovalmistelulle.

Esityksen 6 §:ssä säädetään karensin määräämisen edellytyksistä. Karensin määrääminen edellyttää, että 1) ilmoituksen antajalla on tai on ollut valtioneuvoston jäsenenä toimiessaan pääsy sellaiseen salassa pidettävään tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamaan tietoon, jota voidaan olennaisella tavalla käyttää uudessa tehtävässä omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi; tai 2) uuteen tehtävään siirtymisen voidaan muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta erityisestä syystä katsoa johtavan ilmeiseen eturistiriitaan valtioneuvoston jäsenenä toimimiseen nähden. Karensin määräämisen edellytyksenä on lisäksi, että uuteen tehtävään siirtymisen voidaan katsoa vaarantavan yleistä etua ja luottamusta hallitusvallan käyttöön.

Säännöksen perusteluissa on todettu, että karenssin määräämisen edellytyksiä tulisi harkita tapauskohtaisesti. Karensi ei ole tarkoitettu määrättäväksi kaavamaisesti tai satunnaisesti eikä vähäisin perustein. Karenssia ei saisi määrätä myöskään alaltaan laajemmaksi tai kestoaltaan pitemmäksi kuin se on ehdotetun lain tavoitteen saavuttamiseksi välttämätöntä. Toisaalta säännöksen soveltamisala on erityisesti 6 §:n 1 momentin 2 kohdan yleislausekkeen kaltaisen säännöksen myötä varsin laaja ja säädöskohtaisista perusteluista voi olla varsin hankala saada kokonaiskuvaa siitä, minkälaisissa tehtävissä karenssin määrääminen tulisi kyseeseen. EK:n näkökulmasta on tärkeää, että ehdotettu sääntely tarjoaa sen kohteille tai todennäköisille kohteille riittävän oikeusvarmuuden. Jotta näin on, sääntelyn vaikutusten on oltava kohtuudella ennakoitavissa. Nykyistä valtion virkamieslain 44 a §:n mukaista karenssia on sovellettu varsin laajasti ja myös sen kustannukset julkiselle taloudelle ovat olleet vähäistä suurempia.

Lakiluonnoksen 10 §:ssä säädetään karenssilautakunnan asettamisesta ja kokoonpanosta. Säännöksessä ei aseteta karenssilautakunnan kokoonpanolle ja sen jäsenenä toimimiselle tiukkoja vaatimuksia tai kelpoisuusehtoja, mutta lautakunnan kokoonpanon tulisi täyttää vaatimus lautakunnan tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämästä oikeudellisesta ja muusta asiantuntemuksesta. Lautakunnan päätettäväksi tulevien asioiden luonteen johdosta EK katsoo, että lautakunnassa olisi tarpeen olla edustettuna myös yritysmaailman ja elinkeinoelämän tuntemusta, josta käsin eri tulkintatilanteiden oikeudellista arviointia voidaan tukea. Tällaiseen elinkeinoelämää ja yritysmaailmaa tuntevaan jäseneseen voitaisiin soveltaa samoja kelpoisuusehtoja kuin muihinkin lautakunnan jäseniin. Näkökulmaa ei ole tarpeen kirjata säännöstekstiin, mutta se voitaisiin ottaa huomioon yksityiskohtaisissa perusteluissa ja konkreettisesti lautakuntaa nimettäessä.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Tommi Toivola

Johtaja

Mäki-Lohiluoma Juho
Elinkeinoelämän keskusliitto EK